

Orienteringsnotat om HELCOM miljøministermøde den 3. oktober 2013

Østerlandenes miljøsamarbejde inden for Helsingforskommissionen, HELCOM, forbereder den ministererklæring, som skal vedtages på HELCOMs miljøministermødet i København den 3. oktober 2013. Nærværende notat er udarbejdet på grundlag af det reviderede femte udkast til erklæringen, dateret den 24. september 2013. Et endeligt udkast vil først foreligge efter det sidste embedsmandsmøde den 2. oktober 2013.

1. Centrale emner

Et udkast til ny HELCOM-miljøministererklæring er udarbejdet med henblik på vedtagelse af miljøministrene på HELCOM miljøministermødet den 3. oktober 2013 i København. Erklæringen har til formål at understøtte Østersølandenes indsats for at implementere målsætningerne i Baltic Sea Action Plan fra 2007. Det er planens mål at opnå god miljøstatus for Østersøen til 2021.

Ministererklæringen indeholder genberegnete og opdaterede reduktionsmål for, hvilke mængder af næringsstoffer de enkelte østersølande må udlede til Østersøen. Disse nye reduktionsmål erstatter de foreløbige reduktionsmål, som landene vedtog i 2007. Det generelle ambitionsniveau for ministererklæringen vurderes at svare til fuld gennemførelse af den allerede eksisterende EU-regulering (vandrammedirektivet og havstrategidirektivet), samtidig med, at de enkelte landes reduktionsmål synliggøres og konkretiseres. For flere lande indebærer opfyldelse af målene store udfordringer.

Nedenfor er beskrevet de centrale emner i erklæringsteksten.

HELCOMs fremtidige strategi indeholder generelle tilsagn om at styrke/fortsætte landenes fremadrettede arbejde inden for HELCOM i forhold til det tværsektorielle samarbejde, gennemførelse af god miljøtilstand på den mest omkostningseffektive måde, koordinering af opfølgningen på Baltic Sea Action Plan med hhv. de relevante EU-direktiver og den maritime doktrin i Rusland, samarbejde med forskningsinstitutioner om socio-økonomiske analyser, genoprettelse af beskadigede levesteder i kyst- og havområder, klimatilpasning samt effektivisering af HELCOMs interne arbejde

Den politiske beslutningsdel indeholder anerkendelse af de videnskabeligt genberegnete mål for de maksimalt tilladelige tilførsler af næringsstoffer til Østersøen og en tilslutning til de deraf følgende mål for de enkelte Østersølandes tilførsler af henholdsvis kvælstof og fosfor. Beslutningsdelen indeholder desuden en anbefaling af gødningsregnskaber på den enkelte landbrugsbedrift samt vedtagelser af bl.a. en række anbefalinger, som HELCOM-arbejdsgrupper har udarbejdet. Beslutningsdelen indeholder på nuværende tidspunkt *ikke* et afsnit om, hvornår HELCOM-landene skal ansøge FN's Søfartsorganisation, IMO, om at få Østersøen udpeget som NECA-område.

Beregningerne af de maksimalt tilladelige tilførsler af næringsstoffer og de tilhørende reduktionsmål er udarbejdet af forskere i Baltic Nest instituttet under hhv. Århus Universitet og Stockholms Universitet. Det fremgår, at der allerede er opnået reduktioner i tilførslerne af næringsstoffer, men at der fortsat er et væsentligt behov for yderligere reduktioner i tilførslerne af kvælstof og fosfor.

De nye tal for maksimalt tilladelige tilførsler af næringsstofferne kvælstof og fosfor ligger på samme niveau som forudsat i Baltic Sea Action Plan fra 2007, når hele Østersøområdet betragtes under ét. Som noget nyt er beregninger også gennemført for delområder af Østersøen. For Kattegat viser beregningerne, at der ikke er behov for yderligere reduktion i tilførslen af næringsstoffer, mens der i den Centrale Østersø (området øst for Bornholm) fortsat er behov for store reduktioner i tilførslerne af såvel kvælstof som fosfor. Tilsvarende er der i den Finske Bugt også behov for væsentlige reduktioner af både kvælstof og fosfor.

Landenes fremadrettede arbejde med at iværksætte de fornødne tiltag vil blive fulgt nøje af HELCOM.

Fra dansk side arbejdes der fortsat på, at den politisk beslutningsdel vil blive kompletteret med en opfordring til at ratificere ballastvandkonventionen samt beslutninger om håndtering af marint affald. Udkast til beslutninger herom står på nuværende tidspunkt i den supplerende fortegnelse over beslutninger. En evt. beslutning om at indsætte en beslutning vedrørende NECA-ansøgningen vurderes først at kunne træffes på ministermødet.

Den supplerende fortegnelse over beslutninger indeholder en beskrivelse af de leverancer og retningslinjer, som HELCOM skal prioritere i den nærmeste fremtid inden for følgende områder:

- Biodiversitet og økosystemets ydelser af betydning for Østersølandenes samfund.
- Forurening af gødningsstoffer fra land.
- Forurening med miljøfarlige stoffer fra luften og fra land.
- Søfart og aktiviteter på havet.
- Beredskab mod ulykker på havet og kyst.
- Vidensopbygning og miljøvurderinger.
- Maritim fysisk planlægning.
- Udbytte af beskyttelse af havmiljøet.

2. Regeringens holdning

Regeringen støtter behovet for at arbejde videre med tiltag, der har til formål at genoprette Østersøens miljøtilstand med henblik på opnåelse af god miljømæssig tilstand.

Regeringen støtter, at erklæringens ambitionsniveau ligger på et niveau, som svarer til fuld gennemførelse af de eksisterende EU-direktiver f.eks. vandrammedirektivet og havstrategidirektivet, samtidig med at Rusland inddrages i de fælles anstrengelser for at forbedre Østersøens natur og miljø. Regeringen støtter derfor, at erklæringen lægges til grund for det fremadrettede samarbejde mellem HELCOM-landene.

Regeringen støtter, at HELCOM-landene etablerer nationale lofter for den maksimalt tilladelige belastning af næringslofter. Regeringen vurderer, at den igangværende og kommende danske vandplanindsats samt iværksættelse af Gøteborgaftalens forpligtelser om reduktion af kvælstofudledninger til atmosfæren vil kunne sikre, at Regeringen kan opfylde erklæringens forslag til belastningsloft for Danmark.

Regeringen lægger vægt på, at det regionale samarbejde for at forbedre Østersøens miljøtilstand skal harmonere med tiltag i andre internationale fora. Derfor lægger regeringen vægt på, at forholdet til EU's fælles fiskeripolitik respekteres i fuldt omfang, således at de enkelte lande ikke pålægges forpligtelser, som falder inden for EU's enekompetence og at udpegningen af beskyttede områder i HELCOM-regi skal bygge på de kriterier, der er fastlagt i Natura 2000 direktiverne.

Regeringen støtter en beslutning om udpegning af Østersøen som NECA. Regeringen arbejder for, at HELCOM snarest muligt vil indsende ansøgning til FN's Søfartsorganisation, IMO, om udpegning af Østersøen som NECA, og at en beslutning skal træffes på ministermødet den 3. oktober.